

Länsstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (3)

Datum
2024-11-01

Diarienummer
12801-2024

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se

Samråd enligt Esbokonventionen och dess protokoll

Bakgrund

Naturvårdsverket översänder inbjudan till Esbosamråd enligt artikel 3 i konventionen och artikel 7 i protokollet om strategiska miljöbedömningar gällande vindkraftspark och delgeneralplan Haapamaa i Torneå Finland.

Finland har översänt två underrättelser, en enligt protokollet för den kommunala planen, delgeneralplanen, som behövs för att kunna genomföra projektet och en enligt konventionen för projektet, men Sverige har valt att slå ihop till en samrådsprocess.

Samrådssvaren bör fokusera på:

- Om det finns behov av att Sverige fortsatt medverkar i miljöbedömningen av projektet och/eller planen
- Synpunkter angående miljökonsekvenser, och hälsa, av projektet som kan beröra Sverige
- Synpunkter på de föreslagna programmen för Miljökonsekvensbedömning

Länsstyrelsens yttrande

Den aktuella vindkraftsparken är belägen ca 9 kilometer från riksgränsen mellan Sverige och Finland, som på den svenska sidan av Torneälven är utpekad som riksintresse för kulturmiljövården, Tornedalen (BD 15). Länsstyrelsens bedömning är dock att det inte går att utesluta att den visuella påverkan av den planerade vindkraftsparken på kulturmiljön samt landskapsbilden kan innebära

betydande skada (d.v.s. *påtaglig skada*) på det svenska riksintresset Tornedalen.

Länsstyrelsen anser att Sverige fortsatt ska vara med vid miljöbedömningen.

Bedömning av påverkan på kulturmiljön och landskapsbilden (d.v.s. påverkan på det svenska riksintresset för kulturmiljövården, Tornedalen)

Delgeneralplanen med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning behöver därför redovisa hur vindkraftsparken bedöms påverka *uttrycken* (kulturvärdena) för riksintresset Tornedalen med hjälp av fördjupade synbarhetsanalyser och fotomontage.

Påverkan ska bedömas med hänsyn till vindkraftsverkens placering och synbarhet samt vilka konsekvenser den planerade vindkraftsparken får för upplevelsen av landskapsbilden och förståelsen av kulturmiljöns historiska funktion och samband. Delar av kulturmiljön inom riksintresset Tornedalen är känsliga för etablering av högresta anläggningar och andra visuellt dominerande inslag. Det gäller främst riksintressets värdekärnor där landskapsbilden på den svenska sidan av Tornedalen är mer småskalig än på den finska sidan av älven och innehåller viktiga värdebärare med äldre radbyar, tornedalsgårdar och timrade uthusbyggnader samt de öppna odlingsmarkerna med lador, diken etc. Dessa värdekärnor utgör riksintressets värdebärare (s.k. *uttryck för riksintresset*) och är delar av det som motiverar riksintresseområdets berättigande. Landskapet och kulturmiljön är starkt ihopkopplade i Tornedalen. Konflikten med vindkraft består till stor del av vindkraftens visuella påverkan på landskapet och kulturmiljön. Ett opåverkat ålderdomligt landskap har sitt värde i att det finns få moderna eller industriella inslag utifrån alla siktlinjer. Vid storskaliga vindkraftsetableringar blir det historiska landskapet svårare att läsa och dess sammanhang försvagas eller försvinner. En vindkraftsetablering som prövas enligt svensk lag är inte tillåtlig om den innebär en *påtaglig skada* på ett riksintresseområde. Det går inte heller att utesluta att den kumulativa effekten (samverkans-effekten) av den nu planerade vindkraftsparken även kan komma att bli ännu mer påtaglig då det redan finns befintliga vindkraftverk i området.

I det fortsatta arbetet med planläggningen av vindkraftsparken Haapamaa behöver dessa förutsättningar beskrivas, analyseras och bedömas.

Struves meridianbåge

Med det bristfälliga samrådsunderlaget som vi fått går det inte att avgöra om världsarvet Struves meridianbåge berörs av den planerade vindkraftsparken Haapamaa. Men om så är fallet behöver en HIA-utredning tas fram som beskriver och bedömer ev. påverkan på detta världsarv. Det behöver göras en bedömning av den visuella påverkan och hur detta påverkar förståelsen för det visuella sambandet mellan de olika mätpunkterna i världsarvet Struves meridianbåge.

Länsstyrelsen konstaterar att länken i handlingarna (sid 3 i Delgeneralplanen för Haapamaa vindkraftspark) leder till MKB-programmet men där finns informationen bara på finska, inte svenska eller engelska. Vi kan därför inte se vad som ingår och redovisas i MKB-programmet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Annica Lindström med handläggare Joakim Lundbäck som föredragande. I handläggningen har Länsstyrelsens enheter för natur- och kulturmiljö deltagit.